

Blåsippan

Kontaktblad för medlemmar i
Botaniska Föreningen i Västmanlands län

Nr 2 2013

Blåsippan nr 2 2013

Botaniska Föreningen i Västmanlands län (BFiV)

Webbplats www.bfiv.se

Medlemsavgift 2013

Medlemskap i föreningen erhålles genom att betala medlemsavgiften som är 100:- per person och 120:- för hel familj på **Bankgiro 308-6865**. Meddela också ditt namn och din e-postadress på inbetalningskortet när du betalar!

BFiV: s styrelse 2013

Ordförande Bengt Stridh,
Gäddeholm 73, 725 97 Västerås
021-522 58

Vice ordförande Inger Karlsson
Trestegsgatan 7, 722 41 Västerås
021-35 21 42

Sekreterare Kenneth Nordberg
Våsjö skola, 731 13 Kolsva
0221-517 85

Kassör Einar Marklund,
Statargatan 6, 735 31 Surahammar
0220-364 01

Ledamöter

Bo Eriksson, Västerfärnebo
0224-74 01 12

Tina Nordberg, Kolsva
0221-517 85

Christina Schyberg, Köping
0221-432 22

Tom Sävström, Surahammar
0220-337 29

Valberedning

Hans Klinga, Köping
0221-214 55

Seppo Ormiskangas, Ängelsberg
0223-302 16

Välkommen till höstmötet

Margareta Edqvist som arbetat länge inom Svenska Botaniska Föreningen med Floraväktarna kommer till vårt traditionsenliga höstmöte för att prata om Floraväkteri. Det blir säker en och annan bild också.

Fika serveras.

Vi håller till i Vita Skolan i Ramnäs, söndag den 17 november, kl 13:30-16:30.

Adressen till Vita skolan är Bergslagsvägen 72, mitt emot Coop.

Glöm inte att skicka din nya e-postadress till Einar, einar.marklund@telia.com!
Vi mejlar inbjudningar, påminnelser m.m. under året.

Framsida

Mosippa *Pulsatilla vernalis*, en floraväktarart
Foto: Bengt Stridh

Ordförande har ordet

En nyhet för året är att Artportalen 2 (AP2) körde igång i slutet av maj. Det blir därmed en hel del nytt att lära för alla som lägger in och tittar på fynd i AP2. Under vintern hoppas vi att kunna återkomma med tidigare utlovad kurs i användning av AP2. Vi väntar tills vidare på en del saknade funktioner som atlaskarta, artlistor och floraväkteri ska läggas in och att namnhanteringen vid Excelimport ska uppdateras samt att en del buggar ska rättas. På grund av de saknade funktionerna har vi för tillfället ingen möjlighet att göra den sedvanliga uppföljningen av länsprojektets framåtskridande, så den får vi spara till ett senare nummer.

Under våren och försommaren har ett stort arbete gjorts i samband med en detaljerad inventering av mosippa i länet, där många uppgiftslämnare bidragit till en mycket lyckad inventering. En rapport till länsstyrelsen håller på att färdigställas och det finns anledning att återkomma med en resultatredovisning i ett kommande nummer. Utvecklingen för mosippa i länet har varit tuff. Under inventeringen påträffades mosippa på 28 lokaler, med den nya lokalindelning som gjorts där de till ytan stora lokalerna i Sala, Salbohed och Skatslätten delats upp i flera lokaler. De 28 lokalerna är bara en tredjedel av de lokaler där mosippa noterats under de 200 senaste åren.

På de lokaler där mosippa noterats ca 1975 eller senare återfanns den bara på 55% av lokalerna. Starkast ställning har mosippa i de tre områdena Salakalken, Salbohed och Skatslätten-Uggelbo. Där fanns 71% av alla plantor och 82% av blomstjälkarna 2013. På hälften av lokalerna fanns bara 1-8 plantor kvar vilket gör att marginalerna där är mycket små, en olycklig händelse kan sätta punkt för en månghundraårig era av mosippa på en sådan lokal. I Hälsingland har jag varit med om att kvisthögen efter avverkning av ett träd har lagts på den sista plantan av mosippa på en lokal, vilket gjorde att lokalen försvann. Norr om Skatslätten har man i år vid gallring fällt ungtallar över mosippsplan-

tor. Sådana misstag har vi inte råd med i framtiden.

Om inga åtgärder görs för att bevara de kvarvarande lokalerna av mosippa i länet kommer mycket få att finnas kvar om ytterligare 40 år, eftersom vi tyvärr kan förvänta oss att trenden med försvinnande skulle fortsätta. Ett vanligt misstag har nog varit att man lämnat lokalerna orörda med följd att de växt igen, vilket gjort att mosippans förnyring upphört och att mosippan därmed sakta men säkert minskat vartefter de gamla plantorna gått bort. Dock finns goda möjligheter att stoppa och förhoppningsvis vända trenden genom i många fall enkla åtgärder på lokalerna, som att riva bort konkurrerande ris (ljung etc.) och mossa samt att ta bort småbuskar i plantornas närhet. Men det behövs också större åtgärder som trädgallring på många lokaler då mosipporna verkar trivas bäst på ljusöppna lokaler.

Markägare och floraväktare kan göra en viktig insats för att rädda kvar mosippan i länet. För flera lokaler saknas floraväktare så här har du chansen att vara med och göra en värdefull insats för mosippa! Anmäl ditt intresse till Einar Marklund, Bo Eriksson eller Christina Flint-Celsing som håller i föreningens floraväkteri.

Bengt Stridh, ordförande

Väktare av mosippa vid utflykten den 1 maj till Salbohed

Foto: Bengt Stridh

Botaniska föreningen på läger

Sista helgen i juni hade Botaniska föreningen i Västmanland län inventeringsläger vid Baggbron, Skinnskatteberg.

Meningen var att fyra grupper med fyra personer i varje grupp skulle genomsöka två rutor på vardera 5 x 5 km, vilka i år är föreningens gemensamma inventeringsrutor. Med kartor, bra florer och lappar skred vi till verket på lördagsförmiddagen. Att skilja på gräs och gräs är inte det lättaste för undertecknad, man lär sig väl lite i taget.

Vädret var alldeles utmärkt utan att vara för varmt då man på grund av diverse stickande flygfän var tvungen att klä sig heltäckande.

För att inte missa något var det bara att vada ut i kärren så långt stövelskaften räckte och lite till. Det var ju mödan värt, då vi på det sankaste stället hittade en hel del tyvärr redan utblommade exemplar av orkidén korallrot.

Nåja, inte traskades det bara i kärr- och sumpmarker, utan även på fagra blomsterängar och slingrande skogsstigar. Många växter stod i full blom, vilket utnyttjades av diverse fjärilar.

Klockan 16 var det återsamling vid Uddens pensionat där vi skulle övernatta. Som vanligt när vi strålar samman mot kvällningen har man med sig en och annan växt för att få hjälp av andra grupper. Det blev en skön samling på trappan med många visa diskussioner, de som klivit ner sig i kärr hade full upp med att torka stövlar.

Några tog sig ett svalkande dopp i Storsjön före en utsökt middag från gårdens fårnäring. Kvällen avslutades med lite stillsamt småprat och ni kan väl inte gissa om vad...

Söndag morgon efter en god natts sömn vaknade de flesta tidigt, ivriga att få komma ut till nya tassemarker med nya arter. Efter att ha avslutat en minst sagt komplett frukost var det bara att dra på stövlarna igen vare sig de hade torkat eller inte under natten.

Även söndagen bjöd på många fina arter, och gungiga strapatser över diverse våtmarker. För att sammanfatta det hela kan nämnas att vi hittat ca 300 olika arter, rapporter kommer att finnas på Artportalen.

Gänget samlat på trappan

Flädervänderot

Svavelgul höfjäril

Foton: Tina Nordberg

Tina Nordberg

Floraväktariet i länet 2002-2012

Floraövervakningen i Västmanlands län startade i ordnade former 2002 i form av floraväkteri och har sedan med hjälp av naturintresserade personer bedrivits i Länsstyrelsens regi fram till 2010, då ansvaret för verksamheten övertogs av den nybildade Botaniska Föreningen i Västmanlands län. Verksamheten ingår i den regionala miljöövervakningen och ska rapporteras till Länsstyrelsen. Nationellt samordnas floraväktariet av Svenska Botaniska Föreningen.

Floraväktariet i länet har under de gångna tio åren successivt utvecklats, dels genom att nya genomgångar av äldre inventeringsmaterial har tillfört nya lokaler, dels genom att nya lokaler för rödlistade arter upptäckts. Verksamheten har också utvecklats i avseende på antalet arter som ingår, genom att fler arter har rödlistats som hotade. Även en del nära hotade och några andra i länet sällsynta men inte rödlistade arter har registrerats i floraväktariet. Möjligheter att registrera och hantera floraväktardata i Artportalen har tillkommit och underlättat datahanteringen.

Ny rapport

I år har en rapport sammanställts: Förekomst och övervakning av rödlistade och sällsynta kärleväxter i Västmanlands län. Rapporten innehåller listor över lokaler, dels sådana som ingår i floraväktariet, dels sådana som ännu inte registrerats där. De är baserade på tillgängliga uppgifter från Västmanlands flora (Malmgren 1982), skilda inventeringar samt registreringar i Artportalen. Kortfattade texter för varje art är avsedda att tillsammans med lokallistorna ge en bild av hur situationen ser ut i länet för de rödlistade och ett antal andra sällsynta växter. Syftet är bland annat att underlätta bedömningen av åtgärdsbehovet. De bedömningar som gjorts av situationen för enskilda lokaler är gjorda av författaren utifrån kända förhållanden och därigenom ofta osäkra.

Hotsituationen och förutsättningarna för ett bevarande av lokalerna kan också snabbt ändras.

Rapporten kan också utgöra underlag för eftersök på äldre lokaler av arter som är intressanta att följa i floraväktariet. Den kan beställas från Länsstyrelsen eller laddas ned från Länsstyrelsens hemsida.

Floraväktariet är huvudsakligen inriktat på kärleväxter, främst sådana som i rödlistningen förts till de nationellt hotade arterna, d.v.s. kategorierna *akut hotad* (CR), *starkt hotad* (EN) och *sårbar* (VU). Regionalt kan dock även *nära hotade* (NT) och *andra sällsynta* arter komma ifråga. Någon kärleväxt som förts till kategorin *akut hotad* (CR) finns inte i länet.

Vid årsskiftet 2012/2013 var 714 lokaler registrerade i Artportalens floraväktardel och totalt 1615 fynd registrerade. Antalet taxa som är registrerade uppgick till 89. Registreringarna fördelar sig på de nationella rödlistekategorierna enligt tabellen nedan. Även negativa registreringar, d.v.s. avsaknad av fynd ingår i siffrorna.

Rödlistekategori	Antal lokaler	Antal registreringar
RE (Försvunnen)	0	0
CR (Akut hotad)	0	0
EN (Starkt hotad)	98	400
VU (Sårbar)	200	439
NT (Nära hotad)	264	492
Ej rödlistad (sällsynt i länet)	152	284

Fördelning av lokaler på kommuner:

Kommun	Antal lokaler	Antal registreringar
Arboga	69	106
Fagersta	80	242
Hallstahammar	22	36
Kungsör	12	35
Köping	40	111
Norberg	66	167
Sala	104	288
Skinnskatteberg	45	80
Surahammar	50	189
Västerås	226	366

Antalet registreringar avspeglar inte direkt floraväktaraktiviteten genom att många av registreringarna är s.k. basinmatningar av äldre uppgifter som ska ligga till grund för uppföljning. I några kommuner har aktiviteten

varit hög, det gäller Fagersta, Köping, Norberg, Sala, Surahammar och Västerås, medan i t.ex. Arboga utgörs merparten av basinmatningar av primäruppgifter.

I rapporten presenteras alla rödlistade arter som på senare tid påträffats i länet med allmänna kommentarer kring förekomsten i länet, för de hotade arterna (EN, VU) med utbredningskartor och lokallistor och för de nära hotade arterna (NT) med kommentarer och i vissa fall lokallistor. Dessutom finns ett antal icke rödlistade arter som är sällsynta i länet redovisade utan lokallistor. Några av dem har också blivit föremål för floraväktari.

Floraövervakningen/floraväktariet syftar primärt till att bedöma hur arternas situation ser ut såväl i stort som i smått för enskilda lokaler. Verksamheten har nu pågått i tio år och man kan konstatera att arter sannolikt försvunnit från flera lokaler under den perioden.

Fler floraväktare behövs

Att vara floraväktare är enkelt. Du behöver bara känna igen en art och du kan få hjälp av någon av oss floraväktaransvariga att lära dig arten.

Sedan besöker du lokalen med jämna mellanrum (några arter varje år, andra med 3 – 5 års mellanrum). Räknar antal eller uppskattar hur många m² arten växer i.

En del lokaler innehåller flera floraväktararter så då kan det vara en fördel att floraväkta en lokal med dess olika arter. Då får man kanske besöka lokalen flera gånger under säsongen.

Är du intresserad av att börja som floraväktare hör av dig till någon av oss.

Christina Flint-Celsing, huvudansvar samt kontaktperson Västerås kommun.
christina@eekonomi.se, 070-372 10 69

Einar Marklund, dataansvarig, registrerar lokaler, kontaktperson Surahammar, Hallstahammar, Köping, Kungsör, Arboga.
einar.marklund@telia.com, 073-783 68 40

Bo Eriksson, kontaktperson Sala, Norberg, Fagersta, Skinnskatteberg.
Bo.R.Eriksson@spray.se, 070-510 57 21.

Grusnarv

Foto: Tina Nordberg

Några frågor till en floraväktare

Vem är du?

- Barbro Birgitta Jönsson. Jag bor i en villa i Köping och har ett sommarställe i Bergslagen.

Som person är jag ganska lugn, stressar aldrig. Är positiv. Jag är inte väldigt duktig på något men kan lite om mycket. Tycker att jag är tolerant mot andra människor. Ganska envis och ger inte gärna upp när det gäller att lösa ett problem.

Hur och när började ditt intresse för växter?

- Det var redan som barn då vi bodde tio år på Gotland. Pappa introducerade mitt naturintresse men det var nog mest fåglar. Jag var väl i 12-15 årsåldern.

Var söker du växter?

- Mycket i Bergslagen, vid sommarstället.

Har du någon favoritväxt?

- Blommor är jag mest intresserad av. Jag tittar efter annat också förstås. Linnéan som växer på stugtomten är jag glad över annars är ju orkidéer väldigt intressant.

Vilket fynd har varit mest glädjande för dig?

- Det var när jag hittade alpnycklar på Gotland.

Vad står på din önskelista att hitta?

- Frossört och notblomster fanns förr vid stugan, dem vill jag ha tillbaka. Och så förstås vit kattost som jag hade flera lokaler av förr.

Blåklint är årets växt, har du hittat några i år?
- Nej, har du? (Motfrågan riktad till frågeställaren). Den fanns på många ställen för flera år sedan.

Vad vill du ge för tips till den som vill bli floraväktare?

- Försök att till en början gå med någon som är kunnig. Jag har fått förfrågan av flera nya intresserade, det är trevligt. Naturligtvis ska man ha ett stort växtintresse och skaffa en bra flora.

Ett stort tack till Barbro Jönsson!

Tina Nordberg

Skärmstarr, en länsart i floraväxteriet

Midsommardagen 1995 hade jag på utflykt till Suras västra förort Lisjö funnit ett hasselbestånd i barrblandskog vid f d torpet Degran. Där fanns även vårärt, lungört och underviol.

För att närmare undersöka vad mera fint kunde finnas där i lunden, for vi dit några kamrater en kväll i mitten av juli för att hålla "skallgång". Längre dröjde det då inte förrän Tom ropade på samling. I övre delen av ett alkärr, inte av det våtaste slaget men med markblöta, hade han knäfallit inför några tuvor med klargröna smala blad och strån med stödblåd och ax i dessa bladveck. Det var skärmstarr! I höjd nådde starren nästan till knät och lutade slakt utåt runt om, lite palmlikt. Med tiden blir dock utseendet mera tilltufsats. Starren hade även fina grannar som blommande springkorn och dvärghäxört.

Marken är svagt sluttande från en stenig höjd och blir blötare längre ned och där fann jag för några veckor sedan ytterligare några tuvor skärmstarr. Framsipprande ytligt grundvatten torde vara orsaken till markblötan. Kalk lär inte vara aktuell, vilken annars tydligen finns på de få andra platser i länet med skärmstarr. Men det kan ju finnas andra "godsaker" i backen, t ex grönsten.

Skärmstarren är i vårt län nära sin nordgräns. Första uppgiften i landet härrör från 1788 och Jumkils-kärret utanför Uppsala, funnen där av tyske apotekaren och botanisten Friedrich Ehrhart. Ulf Malmgren uppger växten som sårbar, kanske främst i samband med sönderkörning

vid avverkning. Själv har jag en liten fundering (som knappt ens amatör törs man ju fantisera riskfritt!) att skärmstarren är förbisedd. Kan verkligen platsen i Lisjö vara så speciell? Alkärr är ju inga dansgolv: fallna stammar och grenar, blött och oländigt. De inbjuder inte till promenad.

Starrens latinska artnamn är remota och i C F Nymans "Sveriges fanerogamer" 1886 kallas den frånstarr, båda troligen antydande avståndet mellan axen. Den är inte svårbestämd. Det gäller bara att ha ögonen med sig.

Jo, vi fann också andra fynd den kvällen, t ex vippärt, ängsnycklar, myggblomster och korallrot. Komna ur skogsbrynet vid Degran på hemväg sjöng gräshoppssångaren i klöverbullen, fullmånen med sin "leende August stod lågt över Furnäs och någon sa lågmält: "En sådan här afton får man inte många av i livet".

Arne Persson

På kurs bland tåtlar, venar och rör

En varm lördag i juli arrangerade vår förening en dag i gräsets tecken. Efter många turer fram och tillbaks beslöt styrelsen att arrangera en egen gräskurs. Bosse Eriksson tog initiativet och sammanställde lite material att läsa på för de som visat intresse för kursdeltagande.

Vi samlades centralt i Sala och åkte sedan till en plats i närheten av Silvergruvan, där vi gjorde de första examinationerna. En översiktlig genomgång av de olika grässläktena gjordes och sedan började vi letandet. Gruppen var ganska stor vilket gjorde att det blev ganska svårt att delge de olika observationerna till var och en. De som kunde lite mer än oss nybörjare fick agera mentorer, så det fungerade rätt bra ändå med utläringen.

Ett nytt besök i Krackelbacken Styrars gav en del kalkälskande gräs, bl.a. backskafting och knägräs, men det var nog fältgentianorna som fångade de flestas intresse. Det krälades och fotograferades för att insupa nya infallsvinklar, men intresset var på topp hela tiden.

Så småningom flyttade vi vidare till Långforsen/Damambo sky för att inta vår matsäck och sammanfatta en del av vad vi hittat, såsom storven, luddtätel, berggrör, grenrör och manna-

gräs. Vi sökte nu skugga eftersom det började närma sig 30-gradersstreck och några var säkert sugna på ett bad, men badkläder saknades överlag. Under lunchuppehållet togs det upp till diskussion om grått saltgräs skulle kunna finnas efter vägarna i Salatrakten. Det räckte med att gå ut till gamla väg 70, där vi befann oss, för att hitta nämnda gräs. Det blev ett fasligt springande på vägen, där säkert många trafikanter funderade vad vi höll på med.

Vi gjorde sedan ett besök vid båtplatsen vid ovan nämnda sjö där vi studerade ytterligare några gräsarter vid strandkanten, bl.a. blåtåtel och stagg. Ett sista besök gjordes senare vid Gruvbyns ängar, där både flentimotej och mörk snårstarr kunde studeras. Därefter skildes vi åt och de flesta var säkert nöjda med dagen.

En utvärdering av kursen har gjorts och det allmänna omdömet är att kursen var bra. En hel del kommentarer kom fram och det lutar åt att vi kommer att upprepa kursen nästa år igen, men då förmodligen med ett annat upplägg. Ett särskilt tack till Bosse Eriksson som höll i trådarna hela dagen.

Kenneth Nordberg

Birgitta - En svampentusiast!

Birgitta på 2013 års svamputställning i Västerås Foto: Inger Karlsson

Vem är du, Birgitta Oscarsdotter-Hedberg?

-Jag föddes i Västerås, några kvarter ifrån mitt nuvarande hem, här på Kristiansborgsområdet.

Hur och när uppstod ditt naturintresse?

-Så långt bakåt jag kan minnas, har växter fascinerat mig. Redan innan jag var läskunnig, fick jag bläddra i fars exemplar. av Lindmans flora. Om jag "tvättat händerna ordentligt" kunde jag sitta på golvet framför en bokhylla, enligt uppgift i timtal, bara helt trollbunden.

Mina föräldrar var trädgårdsintresserade och de plockade även svamp.

Den sommar jag fyllde tio år, började jag fångas av entomologi och lärde mig samla fjärilar. Detta gav mig ett livslångt intresse, numera samlar jag dock inte.

Hur rullade det på?

-Jag hade senare förmånen, att ha Bertil Walldén som biologilärare. Han har naturligtvis lämnat många spår i mitt minne. Under nån exkursion långt senare i livet, tyckte han sig ha all rätt att skicka ut sin "gamla elev" för att hämta in ett exemplar av korsningen mellan smal- och bredkaveldun, som finns i vassen vid Björnöhalsen. Jag var visserligen fritidsklädd, men just de plantorna växte där vattnet gick mig midjehögt! Han brukade kalla mina matsäcks-ägg - som jag brukar förpacka i aluminiumfolie - och som han gärna lät sig väl smaka - för "Silvriga".

I hans bok "Västeråstraktens växt- och djurliv", finns en bild från vår cykelutflykt i klass 1:5 till Kapellbäcken vid S:ta Gertruds ruin, där min klasskamrat Eivor och jag grävde upp någonting, kanske en kabbeleka.

Genom att jag under flera år arbetade i södra Norrland vid Samrealskolan i Ockelbo, fick jag erbjudanden om deltagande i skogliga vidareutbildningskurser av diverse typer.

Har du någon favoritart bland växterna?

- Ja, norna, vanlig nattviol och gulsippa, av vilken jag alltid varit övertygad om att två helt väsensskilda underarter förekommer, samt de vilda förekomsterna av vita och röda blåsippor i Barkarö, där det tyvärr numera står hus.

1990 var du med och gav ut en rapport om svampar i Västmanland. Hur gick detta till?

- Det hela började med en kurs om matsvampar, som Holger Axelsson höll i något utbildningsförbunds regim. Vi fortsatte under några höstar, småningom utkristalliserades en mindre grupp och ett vidare intresse. Jag tror att Holger tyckte det var kul eftersom vi var synnerligen vetgiriga. En gång klagade jag på, att den svamp vi just då undersökte inte fanns med i Gebers "Svampar i färg", vilken fått tjänstgöra som kurslitteratur. Holger log sitt vinnande leende: "Ni har nog kommit för långt, för att den här enkla floran ska räcka längre!" Holger är verkligen svampkunskapens nestor i våra trakter. Jag tror att han genom åren lärt väldigt många västeråsare både att känna till och uppskatta läckerheterna.

Sen rullade allt bara på, gruppen blev mindre, vi gjorde exkursioner så ofta vi hade tillfälle. Småningom började vi bokföra våra fynd och fyndorter. Tyvärr var detta före Artportals-, rutnäts- och GPS tiden. Herbert Kaufmann lyckades utverka några bidrag och stipendier till pekuniär hjälp för våra många resor till Uppsala för genomgång av alla belägg av svamp från Västmanland i universitetets samlingar, samt lite skrivhjälp. Vi samlades på någon lokal eller hos varandra och redigerade våra anteckningar. Gruppen kom slutligen att bestå av sex personer: Holger Axelsson, Sylvi Larhed, Lars Ljungberg, Herbert Kaufmann, Berit Rodling - Martinson och mig. Vi färdigställde vår rapport över Västmanlands svampar. Vi ordnade exkursioner och utställningar tillsammans med Naturskyddsföreningen. Det gör vi fortfarande. Vi brukar även delta i Sveriges Mykologiska Förenings årliga svampvecka förlagd till olika orter varje år. 1990 arrangerade vi en av de tidigaste här i Västerås.

Är det svampar som är ditt huvudintresse?

- Nej, men med åren har svampstudierna tagit allt mer av min tid i anspråk.

Rödgul trumpetsvamp och mandelrisk är mina favoritarter. Jag blev så överlycklig första gången jag råkade på en veritabel massförekomst av den rödgula. Mandelriskan är min favorit därför att det är så sällan jag hittar den och den är så god anrättad för sig själv.

Vilka miljöer har du tyckt du varit mest spännande att inventera eller vara ute i?

- Fjällnatur. Framst har jag inventerat på kalkgrund och serpentin. Vi har under många år inventerat naturen i Junkerdalen och trakterna kring Solvåg fjället i Nordnorge. Det började med att vi letade Grönlandsstarr (*Carex scirpoidea*) och det tog oss många år och gav oförglömliga och spännande fjällturer. Den trakten kom att bli familjens sommarviste. Många år senare träffade jag där Matts Nettelblatt, som höll i en ny inventering av samma område, vilket då kommit att bli såväl naturskyddsområde som turistintensivt.

Ett annat minne: under en exkursion på Mieskatjärko i Tärnafjällen under Olof Runes ledning, kom jag av en ren händelse, när jag råkat halka utför en snölega och hamnat hårt i en klippskreva, hitta ett exemplar av polararvsvarianten (*Cerastium alpinum var. serpentinicola*). Olof Rune tog förtjust emot min lilla arv, vilken han skulle sända in som "belägg" till den "prick" i Hulténs atlas, som han redan fått. (Hulténs atlas sid 175 nr 687).

Har du någon annan episod att berätta om?

- Det finns allt för mycket att berätta. En gripande episod, som jag aldrig glömmer: Vid en exkursion i Vindeltrakten såg jag min första norna i fält. Vi hade tagits via otaliga krokvägar i akt att hålla lokalen hemlig! När jag helt andäktigt föll på knä för att beundra och skärskåda, råkade jag få syn på den 12-åriga pojke, som var med i sällskapet, på knä i stum dyrkan, inför sitt livs första blåsippa. Jag glömmer aldrig hans ansiktsuttryck! Vår vanliga, vårliga påhälsning är tydligen sällsynt i Umetrakten.

Vad vill du säga om svensk naturvård?

- Vårt lands naturvård tycks mig ha förstärkts något, i det människor i gemen har i större utsträckning kommit att uppskatta vistelse i naturen av olika slag. Jag är så rädd att vår urgamla sedvanerätt "Allemansrätten" ska komma att förändras p.g.a. det missbruk, som har skett under de senaste åren. Tyvärr har jag inget förslag på hur vi ska bättre följa och skydda den!

Inger Karlsson

Rapporter från De Vilda Blommornas dag 16 juni

Surahammar

Om det var oro bland molnen, så var det desto mera rogivande på marknivån, då guiden för dagen, Arne Persson, hälsade välkomna till dagens växtintresserade på gårdsplanen vid Stora Källmora i Lisjö. Hela 27 personer räknades in och fick bland blommande nattvioler, en dos av inspiration och förväntningar, innan skaran drog iväg mot Ormkärret och hassellunden vid Degran. Lundväxterna vårärt och lungört fanns i mängd, bitvis som karaktärsarter bland hasselbuketterna, tillsammans med blåsippan. I de mera sumpartade delarna påvisades sällsyntheter som skärmstarr, gullpudra och springkorn. Och mitt på stigen stod ett exemplar av grönkulla. Plötsligt pockade Tina på uppmärksamhet, då hon hittat en ögonpyrola och Sören visade pedagogiskt hur man bestämmer en nordbräken.

Det såg häftigt ut när 27 personer stövlade omkring ute i Ormkärret och letade ängsnycklar och myggblomster, med gott resultat. Kärlväxter i all ära, men dagens fynd var nog den svamp som Tina hittade, *Cudoniella tenuispora* (saknar svenskt namn), som enligt Ove Eriksson i Umeå, var andra kända fyndet i landet.

Vi som arrangerade vandringen, Botaniska Föreningen i Västmanlands län, Ramnäs Virsbo Naturklubb och Naturskyddsföreningen, kan inte vara annat än helnöjda med årets "vildaste" blomstervandring!

Tom Sävström

Sala

Vi var fem deltagare varav två kom från Västerås och vi gick en runda i kalkområdet, Kullsbohällarna och Finntorpsbrottet.

Vid Kullsbohällarna sågs bl.a. mosippa i frukt. Vi skrapade fram mineraljord och sådde ett tiotal frukter. Vid Finntorpsbrottet var några purpurknipprötter på gång (knopp). Vi såg även ängsnycklar, spåtistel, några exemplar av hälebräcka och vildlin.

Bo Eriksson

Västerås

De 25 deltagare i Vedby beteshage trivdes mycket bra, och kunde delta på olika sätt beroende på engagemang. Förmiddagens regn hade dragit förbi och vi klarade oss från såväl regnskurar som eftermiddagshetta.

Vedby hages invånare 1

Beteshagen har omväxlande biotoper med frisk äng, med litet kärrstråk i öppen betesmark nedanför en brunn och torrare mark på lite högre nivå där enar kommer i den övre delen. Närmast skogen finns glesa tallar och även ett minikärr. Det var sex kvigor som gick på betet. Inklusivt ett besök den 19 juli är 201 arter påträffade i den 7 ha (trodde markägaren Mats) stora betesmarken, 53 nya jämfört med efter fjolåret. Det är alltså en mycket artrik betesmark.

Antalet av månlåsbräken blev 116 (197 ifjol). Det är en jättebra notering, Vedby ligger högst troligt på 10-i-topp bland Artportalens inlagda fynd för månlåsbräken i länet.

I Ängs- och hagmarksinventering som utfördes 1990 nämns "Flora av intresse är gråfibbla, blodrot, gökärt, tjärblomster, ögontröst, liten blåklocka, kattfot, ängsvädd, bockrot, rödklint, blåsuga, ormrot, harstarr, ljung, prästkrage, nattviol, stor blåklocka, jungfrulin, Jungfru Marie nycklar, ängsviol." Vedby klassades då som Klass 2 - område av mycket högt bevarandevärde.

Vi har inte sett "ögontröst" (oklart vilken art) och Jungfru Marie nycklar. Å andra sidan har exempelvis månlåsbräken (rödlistad NT), ängsskära (rödlistad NT), knägräs, darrgräs, rödmålla,

svinrot, backtimjan, vårstarr och brudbröd tillkommit bland intressantare ängs- och hagmarksarter. Dessutom finns ett stort gravfält på betesmarken, som inte omnämns i inventeringen. Det är fullt möjligt att Vedby skulle klassas som Klass 1 idag. Under de dryga 20 år som gått sedan ängs- och hagmarksinventeringen gjordes har säkert en del ängs- och hagmarker växt igen på grund av upphörd hävd vilket ökar värdet på de kvarvarande.

Vedby hages invånare 2: blåsuga och en väldold månlåsbräken

Botaniska Föreningen och Naturskyddsföreningen har nu gjort lyckade utflykter till denna plats i flera år och tycker att detta är det bästa vi kan erbjuda medlemmar som vill uppleva den speciella försommarfloran. Bland de nya arter som man även kan visa nybörjare var i år backtimjan, bergslok, dyveronika, frossört, hagfibblor, jolster, kabbleka, krypnarv, hundvide (*Salix repens*), majbräken, piggstarr, piprör, rödklint, sandnarv, svalting, svinrot, vårtbjörk, våtarv, åkermynta, ängsklocka, ängssvingel, ängsull. Men framförallt är det de arter vi hittat varje år som lockar den vanliga deltagaren: kattfot, ängsviol, månlåsbräken, nattviol, jungfrulin, nysört och brudbröd.

Under ett besök den 19 juli påträffades två nya intressanta arter - ängsskära och rödmålla. Än finns nog fler arter att upptäcka i Vedby hage, så häng med på utflykt nästa år!

Bengt Stridh, guide (för Botaniska), Lars-Olof Carlsson ledare (för Naturskyddsföreningen)

De Vilda Blommornas Dag 2014

Vi vill få till fler vandringar under paraplyet De Vilda Blommornas Dag 2014. Lars-Olof Carlsson har därför fått i uppdrag att hålla kontakten med de lokala föreningarna i länet så att vi tillsammans kan arrangera vandringen.

Vedby hages besökare under De Vilda Blommornas dag

Foton: Bengt Stridh

Program hösten 2013

Söndag 22 september

Lavar och mossor i Ängelsberg

Vi tittade på kryptogamer med Stefan Björklund, som guide i en nyckelbiotop i Ennora. Se bild nedan.

Ansvarig: Bosse Eriksson

Söndag 20 oktober, kl 15-18

Bildtittarträff

Vi samlas för att titta igenom bilder som tagits under säsongen. Här kan du få visa dina

vackra växtbilder från länet och få hjälp med tveksam artbestämning. Det serveras fika.

Samling: Vita skolan, Ramnäs

Ledare: Kenneth Nordberg, 073-9348285

Söndag 17 november, kl 13:30-16:30

Höstmöte

Samling: Vita skolan, Ramnäs

Samåk gärna - Kontakta någon i styrelsen om du vill samåka! Alla är hjärtligt välkomna!

Bland stock och sten. Stefan Björklund, mitt i bild, visade 11 intresserade deltagare signalarter och rödlistade arter.

Foto: Bengt Stridh

Ge ett medlemskap till någon du känner!

I stället för en blomma kan du ge bort ett medlemskap i föreningen. Det kan bli många upplevelser och upptäckter för din vän.

Skriv ditt namn, vännens namn och adress samt "gåvomedlemskap" i meddelanderutan på ett inbetalningskort eller meddelandet i din internetbank (vanligtvis max 72 tecken). Om uppgifterna inte får plats komplettera med ett mejl eller samtal till Einar Marklund, einar.marklund@telia.com (kassör). Betala 100 kr för enskilt medlemskap eller 120 för familjemedlemskap!

Studie
främjandet

Västmanland

För sammanställning av detta nummer av Blåsippan har Inger Karlsson och Tina Nordberg svarat.

Vi tar gärna emot ditt bidrag, litet som stort till nästa nummer.